

رهبر قنبری؛ کارگردان «برمودا» در گفت و گو با «صبا»:

فریادمان به جایی نمی‌رسد!

دلارام صادقی

گفت و گو

رهبر قنبری، کارگردان، نویسنده و تدوینگر سینماست که فعالیت سینمایی خود را از سال ۶۶ آغاز کرده است. اولین فیلم بلند او «پرنده باز کوچک» در سال ۸۰ ساخته شد و فیلم‌های بعدی او به ترتیب «او»، «عروسی حسین»، «رویدن در باد»، «فصل بلوغ» و «برمودا» است. کارنامه کاری قنبری نشان از حساسیت او در فیلمسازی می‌دهد. آخرین ساخته او «برمودا» در ژانر کمدی-اجتماعی است. تهیه‌کنندگی این فیلم را محمدرضا مصباح بر عهده دارد و از بازیگران فیلم می‌توان به بهنوش بختیاری، رضا مولایی، شهرزاده کمال‌زاده، شیرین ولی‌زاده و... اشاره کرد. «برمودا» اکران خود را از ششم شهریور آغاز کرده است و تاکنون نتوانسته فروش قابل قبولی را به دست آورد. بار رهبر قنبری پرسش و پاسخی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

دیگری نداشتیم و این یک امر اجباری بود. اگر این زمان را انتخاب نمی‌کردم مشخص نبود که چه زمانی بتوانم فیلم را اکران کنم. مدیران پخش شب‌ها در روضه و مداحی شرکت می‌کنند اما از آن طرف صبح‌ها، فیلم‌های مضحکی که شوخی‌های جنسی دارد را برای بعد از ماه‌عزا و محرم آماده اکران می‌کنند و بعد میدان را برای فیلم‌های کمدیک جدی مانند «برمودا» تنگ می‌کنند. همین مدیران پخش و سینماگران با این شیوه یک اختلاس فرهنگی انجام می‌دهند. افراد اختلاسگر پول ملت را می‌برند اما این‌ها با فرهنگ، تاریخ و هویت یک ملت بازی می‌کنند. پول را با کار کردن می‌شود جور کرد اما حیثیت، فرهنگ، هویت و دین را نمی‌شود. فیلم من در خصوص اختلاس است اما اکنون اختلاس پخش روی فیلم من اعمال شده است.

در فیلم‌هایی که می‌سازید از بازیگران کمتر شناخته‌شده نیز استفاده می‌کنید؛ فیلم‌های کمدی به‌طور معمول چهره دارند اما «برمودا» این قانون را شکسته است؛ با این وجود نگران تضمین نشدن گیشه فیلمتان نبوده‌اید؟

به‌شدت نگران بودم اما از آن طرف نمی‌توانم خیلی از ادا و اطوارهای به‌ظاهر حرفه‌ای شده توسط بازیگران چهره استفاده کنم چون همه آن‌ها لورفته‌اند. برای مثال در یکی از سکانس‌های «برمودا» کاراکتری داریم که اختلاس کرده و حالا با نام «باختری» بازگشته و دیالوگ می‌گوید؛ اگر این سکانس را به هر کدام از چهره‌ها بدهم چون شناخته شده‌اند بازی به نظر می‌آید و باورپذیر نیست، بنابراین ترجیح می‌دهم از بازیگران ناآشنا استفاده کنم. ضمن این‌که فیلم، کمدی اما موضوع جدی است.

از تبلیغات فیلم راضی هستید؟

از فیلم ما دفاع کنید. آگهی‌های ما را تلویزیون پخش نمی‌کند. پوسترهای کمدیک را در سطح شهر نمی‌توانیم قرار دهیم و فریادمان به جایی نمی‌رسد.

«برمودا» تعداد سالن سینمایی کمی هم برای اکران دارد.

بله؛ در کل شش سالن در تهران داریم که چهار سالن تک‌سانس هستند و فقط دو سالن با سانس‌های خوب داریم که به دروغ نوشته‌اند ما ۱۵ سالن داریم.

اوضاع اکران در این فصل بسیار بد بوده است.

چرا برای بعضی‌ها نیست. برای این‌که متنی که دارند تقلبی است و تقلب یعنی از جایی قالب زدن؛ در دفاتر پخش فیلم، کارهایی از پیش ساخته شده‌اند، روش و زمان توزیع‌شان نیز در

فضا و ژانر «برمودا» با فیلم‌های دیگر شما تفاوت بسیار دارد، علت این تغییر رویه شما در فیلم جدیدتان چه بوده است؟

تغییر رویه نیست. من نگاه کمدیک را به شکل پراکنده در طول فیلم‌های قبلی در حد سکانس نیز داشتم که به‌صورت جسته‌گریخته اما در لابه‌لای کارهایم بوده است. نویسندگان «برمودا» محمدرضا مصباح و آقای یوسفی بودند و یک قصه کامل و کمدی که متن اولیه آن بسیار زیاد بود و اگر قرار بود طبق آن فیلم می‌ساختیم ۱۶۰ دقیقه می‌شد و باید صحنه‌هایی از متن کم می‌کردیم؛ در متن اول که دکتر مصباح به من داده بودند، با وجود شخصیت محترمی که دارند اما گاهی از لطیفه‌های مضحک استفاده کرده بودند و به شکل نویسنده حرفه‌ای سینما نتوانسته بودند لطیفه‌های کمدیک و طنزآلود را در آورند؛ در نتیجه متن مقداری تغییر کرد و تبدیل به متنی جدی در خصوص شیوه‌های زیست موجودات اختلاسگر، ریاکار و کلاهبردار شد. «برمودا» برای من کاری جدی بود و نتیجه چیزی شد که اکنون در حال اکران است.

باتوجه به این‌که «برمودا» طنزی اجتماعی دارد، هنگام ساخت فیلم تا چه اندازه توانستید به خط قرمزها نزدیک شوید؟

قرار نبوده که به‌عنوان سینماگر بیانیه سیاسی و اجتماعی بدهم. سینما مدیوم و بیان مختص به خود را دارد. بر خلاف بسیاری از فیلمسازان که بیانیه می‌دهند من این کار را انجام نمی‌دهم. اگر حرفه من سینما نبود احتمالاً مقاله‌نویس و خبرنگار تندرو و ماهری می‌شدم و با جملات، از خط قرمز هم می‌گذشتم اما همه هوش و حواس من معطوف به این بود که با مدیوم سینما طرف هستم و نباید بیانیه سیاسی-اجتماعی صادر کنم؛ به هر حال اختلاسگرها و ریاکاران به‌ظاهر متدین همین هستند، حالا کمی از این مقدار تندتر و کندتر.

«برمودا» زمانی اکران خود را شروع کرد که نزدیک به ایام محرم بود، فکر نکردید که فیلم را در زمان مناسب‌تری باید اکران کنید تا به فروش فیلم ضربه‌ای وارد نشود؟

همیشه از جریان پخش فیلم لطمه خورده‌ام؛ به‌دلیل این‌که زمان‌های خوب اکران را به فیلم‌های مضحک اختصاص می‌دهند. متأسفم که در سینمای کشورم پخش‌کنندگان در جریان تولید محتوا و فرهنگ دست دارند یعنی مانند این‌که می‌ماند که بساز و بفروش‌های ساختمان، معماری‌های مهم شهر را در دست گرفته‌اند. برای اکران «برمودا» زمان پخش

از پخش فیلم لطمه خورده‌ام

تولید محتوا جدا کند. توزیع‌کننده نوشابه مگر سازنده نوشابه است؟ مگر بقالی در تولید نوشابه نقش دارد؟ خیر ربطی به یکدیگر ندارند و این موضوع مهندس غذایی، شیمی می‌خواهد. در دفتر توزیع فیلم فیلمنامه نمی‌نویسند. توزیع اکران فیلم عصبانی نمی‌شوم چون آقای مصباح خیلی انسان باگذشتی هستند اما موضوع این است که ناظر فیلم‌ها کم‌کاری می‌کند.

شما از اعضای سیاست‌گذاری جشنواره فیلم مستقل «خورشید» که در مهرماه برگزار می‌شود، هستید. از اهداف و برنامه‌ریزی این جشنواره توضیح دهید.

این جشنواره تفکرات مستقل است نه پول مستقل. برای فیلمسازان این جشنواره مهم نیست که از کجا پول می‌آورند، مهم این است که روی مولفه‌های خودشان ایستادگی می‌کنند یعنی به لحاظ ماهوی تفکر مستقل اینجا مطرح است. فیلمسازان نوگرا و باسواد مدیریت این جشنواره را بر عهده دارند و فیلم‌های تجربه‌گرا از میان آثار این فیلمسازان انتخاب شده است.

نظر گرفته شده است. دیگر از این کشور امثال بهرام بیضایی، عباس کیارستمی، ناصر تقوایی، داریوش مهرجویی، ابوالفضل جلیلی، محسن امیریوسفی و کیانوش عبّاری بیرون نمی‌آید و اختیارات جهانی نصیب ما نخواهد شد. اگر در گوشه یک فستیوال معمولی در اروپا راه پیدا کردند آن را حلواحلوا خواهند کرد. برای مثال افرادی در جشنواره‌ای در کشور کرنت که در انتهای اروپا قرار دارد راهشان داده‌اند، کت و شلوار که پوشیده‌اند گران‌تر از جشنواره است. من که این حرف‌ها را می‌زنم اکنون یک فیلم کوتاها در هشت فستیوال جهانی است اما در تهران هستیم و با شما گفت‌وگو می‌کنم. من در مهم‌ترین جشنواره‌های جهانی که فیلم‌هایم در بخش مسابقه آن‌ها قرار دارد با لباسی که اکنون به تن دارم وسط جشنواره حضور پیدا کردم؛ بنابراین مشخص است خاستگاه آدم‌ها چیست. تکلیف دو الی سه فیلم در همان دفاتر پخش نیز معلوم است و اینجاست که وزارت ارشاد، خودش را از وظایفش دور کرده است. وزارت ارشاد باید سیستم پخش را از سیستم

